

Кирдан Богдан Васильович,
аспірант кафедри цивільного права і
процесу НАВС

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОКАЗІВ У СПРАВАХ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ АВТОРА ЯКІ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ В ПОРЯДКУ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Кожен автор, його правонаступник, або особа, яка набула майнових прав автора, за законом чи договором, має право звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. До суду можуть звертатися, крім вищевказаних осіб, також органи та особи, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси таких осіб. Проте не завжди результат по закінченню розгляду справи по суті є позитивним для позивача, оскільки основною підставою прийняття судом рішення про задоволення позову є надані докази. Тобто, якщо автор, його правонаступники чи органи або особи, яким за законом надано право захищати права, свободи чи інтереси виявили порушення, невизнання чи оспорення авторських прав, то їм перед пред'явленням позову необхідно зібрати належні та допустимі докази.

Слід зазначити, що відповідно до ст. 10 ЦПК України сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості. Кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

Згідно ч. 1 ст. 57 ЦПК України доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

Процесуальною формою доказів, відповідно до ч. 2 ст. 57 ЦПК України, є: пояснення сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків; показання свідків;

письмові докази; речові докази; зокрема звуко- і відеозаписи; висновки експертів.

Процесуальний порядок одержання, дослідження й оцінки змісту та процесуальної форми доказів має здійснюватися в установленому законом процесуальному порядку у відповідності до статей 57 - 66, 176 - 193 ЦПК України.

Однак ЦПК України, Закон України «Про авторське право і суміжні права» не визначає види доказів у справах щодо захисту прав автора. Крім того, жодним науковцем на сьогодні не наведено розгорнуту класифікацію доказів у сфері захисту прав автора. В літературі виокремлено види доказів у сфері захисту прав автора в літературі виокремлено види доказів цивільному процесі, взагалі, що ми і візьмемо за основу проведення класифікації доказів у справах щодо захисту прав автора, ми зможемо запропонувати свою класифікацію.

Штефан М. Й. класифікує докази у цивільному процесі за характером зв'язку фактичних даних (змісту доказів) з фактами, що підлягають встановленню (з фактами, що підлягають доказуванню), на прямі і побічні докази; за процесом формування даних про факти (характерами створення доказів) первинні і похідні докази [4, с. 179].

Комаров В. В. розмежовує докази за джерелом, за допомогою якого суд їх одержує на особисті і також речові. За джерелом виділяють ще змішані докази [3, с. 218].

Харитонов О. Є. вдається до більш детальної класифікації: так, 1) залежно від мети доказування докази на його думку можуть бути основними та протилежними (контрдокази); 2) за змістом : безпосередніми та побічними; 3) залежно від характеру отриманої суб'єктом інформації опрацьованими (концентрованими) та звичайними; 4) залежно від методів виявлення безпосередніми та опосередкованими [2, с. 138].

На підставі аналізу вищевикладеного пропонуємо класифікувати докази у справах щодо захисту прав автора таким чином:

1) За характером зв'язку змісту доказів з фактами, які підлягають встановленню:

- прямі докази - це фактичні дані, що безпосередньо вказують саме на той факт, який підлягає встановленню до чи під час судового засідання. До таких доказів можна віднести дані, які містяться в параметрах електронних документів створених за допомогою Microsoft Office (натиснути правою кнопкою комп'ютерної миші на документі, обрати «параметри» далі «Детально», отримаємо інформацію де створено, де вносились правки, як з назвою пристрою так і зазначенням IP- адреси);

- непрямі докази - це фактичні дані, які безпосередньо не вказують саме на факт який підлягає встановленню, а вказують на інші факти, на підставі яких можна робити висновок щодо факту, який підлягає встановленню. Прикладом таких доказів є показання свідка про те, що він бачив, що позивач працював над відповідним документом, комп'ютерною програмою;

2) за процесом формування даних про факти (характерами створення доказів):

- первинні докази - це фактичні дані, отримані з першоджерела. В більшості випадках такими доказами є показання свідків - очевидців, оригінали документів (авторські договори, розписки, ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори);

- похідні докази - це докази, які відтворюють зміст інших засобів доказування, тобто такі докази, що несуть інформацію, яка зафіксована в них не внаслідок самих обставин, а внаслідок перенесення даних з іншого джерела. Прикладом таких доказів є показання свідків про порушення, невизнання чи оспорення прав автора отриманих від інших свідків, а також копії документів (копії авторських договорів, творів архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва). В більшості випадках похідні докази використовуються з метою перевірки достовірності та законності первинних доказів;

3) за джерелом отримання фактичних даних:

- особисті докази - це фактичні дані, отримані безпосередньо від людини, тобто ті докази, які надаються авторами, їх правонаступниками, що містяться у показаннях свідків, поясненнях сторін, третіх осіб та їх представників, а також експертів, спеціалістів, отриманні у судовому засіданні;

- речові докази - це фактичні дані, які пов'язані з матеріальними об'єктами світу, речами. Прикладом є дані, що закріплені в письмових доказах, речових доказах, фотографіях, комп'ютерних програмах, інтернеті;

- змішані докази - це фактичні дані, які отримані одночасно і від людини і з матеріальних об'єктів, речей. Прикладом таких доказів є докази, які містяться у висновку експерта, письмові пояснення сторін тощо.

4) Залежно від способу неправомірних дій вчинених особою, яка не визнала, оспорила чи порушила права автора:

- докази пов'язані з піратством, а саме використання та опублікування твору без дозволу автора;

- докази пов'язані з плагіатом - це докази пов'язані з оприлюдненням (опублікуванням) повністю або частково твору автора;

- докази пов'язані з розповсюдженням творів, до яких можна віднести ввезення на митну територію України з метою розповсюдження творів, публічне сповіщення творів без дозволу автора, вилучена чи змінена інформація про управління правом автора.

Така класифікація доказів у справах щодо захисту прав автора дозволить суду швидко розподілити надані сторонами докази на певні групи та в подальшому ефективно та швидко їх проаналізувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Курс цивільного процесу : [підруч.] / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.] ; за ред. В. В. Комарова. - Х. : Право, 2011. - С. 485.

2. Харитонов Є. О. Цивільний процес України : [підруч.] / Є. О. Харитонов. - К. : Істина, 2012. - С. 138.

3. Цивільне процесуальне право України : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / [С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.] ; за заг. ред. С. С. Бичкової. - К. : Атіка, 2009. - С. 218.

4. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс : [підруч.] / М. Й. Штефан. - К. : Вид. дім «Ін Юре», 2005. - С. 179.